

Resultatstrategi för Sveriges
internationella bistånd i

Somalia

2013 – 2017

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Tel: 08-405 10 00, Webb: www.ud.se

Omslag: UD-PIK, Tryck: Elanders Grafisk Service 2013

Artikelnr: UD 13.018

REGERINGSKANSLIET

Resultatstrategi för Sveriges internationella bistånd i Somalia 2013–2017

1. Förväntade resultat

Denna resultatstrategi styr användningen av medel som anslås under anslagspost 9 Afrika i Sidas regleringsbrev för respektive verksamhetsår. Strategin ska gälla under perioden 2013 – 2017. Strategin omfattar sammantaget högst 1,5 miljarder svenska kronor under de kommande fem åren.

Verksamheten inom ramen för strategin syftar till att bidra till uppbyggnaden av det konflikthärjade somaliska samhället. Att stärka fattiga människors möjligheter att stå emot och klara av nya kriser, stödja den sköra demokratin, stärka respekten för de mänskliga rättigheterna samt att öka möjligheterna att få arbete ska vara viktiga beståndsdelar i samarbetet med Somalia. Målgrupper ska därför främst vara kvinnor och unga. Insatser inom ramen för strategin förväntas leda till följande resultat.

1. Mänsklig säkerhet och försörjning

- Förbättrade konfliktlösnings- och försoningsmekanismer på lokal och nationell nivå.
- Ökat antal av befolkningen, särskilt unga, med sysselsättning som ger tillräckliga inkomster för att försörja sig.

2. Hälsa och jämställdhet

- Fler människor har tillgång till rent dricksvatten och förbättrad sanitet.
- Förbättrad tillgång till en kvalitativ hälso- och sjukvård, bland annat genom att Sverige bidrar till ökat antal förlossningar som är assisterade av utbildad personal och till ett ökat antal barn ges nödvändiga vaccinationer.
- Färre kvinnor utsätts för könsrelaterat våld, bland annat genom att fler lokala samhällen tar avstånd från könsstymning.

3. Demokrati och mänskliga rättigheter

- Stärkt kapacitet hos lokala och centrala institutioner att tillhandahålla grundläggande tjänster, rättsskipning och möjligheter till demokratiskt deltagande.
- Fler människor har kunskap om och möjlighet att verka för stärkta mänskliga rättigheter.
- Större oberoende och högre journalistisk kvalitet i somaliska medier.
- Stärkt egenmakt för kvinnor, bland annat med ambitionen att öka deltagande i politiska processer.

De förväntade resultaten förväntas bidra till att uppfylla de fem freds- och statsbyggande mål som det internationella samfundet har kommit överens om inom ramen för överenskommelsen från Busan om stöd till sviktande och konflikttrabbade stater – ”New Deal”.

Mot bakgrund av den bristfälliga tillgången på statistik i Somalia och eftersom denna strategi blir inledningen på ett nytt bilateralt program, kan inte resultatförväntningarna kvantifieras i önskvärd utsträckning. Sida ska därför under kommande insatsberedning konkretisera de förväntade resultaten för att underlätta resultatuppföljningen i strategirapporteringen.

2. Landkontext

Somalia befinner sig i gränslandet mellan konflikt och post-konflikt. Den politiska utvecklingen i Somalia har sedan 2012 gått i en positiv riktning, med en ny regering och ny president. Samtidigt är säkerhetsproblemen alltjämt stora i landet. Somalia är också ett av världens fattigaste länder. Somalias BNP per capita är den fjärde lägsta i världen och 82 procent av befolkningen lever i fattigdom enligt UNDP:s Multidimensional Poverty Index (MPI), som bygger på ett antal indikatorer såsom levnadsförhållanden, hälsa och utbildning. De humanitära kriserna är återkommande, liksom klimat- och väderrelaterade kriser, främst torka.

Fortsatta militära strider, terrorattentat och klanrelaterade konflikter utgör alltjämt stora delar av befolkningen för risk för våld. Säkerhetsproblemen i landet påverkar också stabiliteten i hela regionen. Befolkningen i Somalia är ung, cirka 70 procent är under 30 år och arbetslösheten bland unga är mycket hög. Bristen på mat, vaccin och skolgång är utbredd bland barn. Somalia är ett av världens minst jämställda länder och en mycket stor andel av kvinnorna utsätts för könsstypning och könsrelaterat våld.

Det finns stora brister i Somalia vad gäller demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter. Även om det i Somaliland och Puntland i vissa fall finns fungerande institutioner och ett civilt samhälle, saknas i stora delar av landet en fungerande stat som garanterar rättsskipning, allmän ordning och institutioner som kan tillhandahålla grundläggande samhällstjänster. Korruptionen är utbredd. Det finns ytterst få organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och demokrati. I Somaliland har flera framgångsrika val genomförts, men den i övrigt sköra och ofullständiga demokratin i landet hotar på sikt den långsiktiga stabiliteten i hela landet.

Den förbättrade säkerhetssituationen i Somalia och den positiva politiska utvecklingen sedan 2012 har skapat ökade förutsättningar för att intensifiera uppbyggnaden av Somalias demokrati och ekonomi samt öka befolkningens motståndskraft inför nya kriser.

Sverige är, genom ett långvarigt biståndsenagemang, ett aktivt medlemskap i flera internationella fora för Somalia och en stor somalisk diaspora i Sverige en trovärdig utvecklingsaktör i Somalia. Svenskt stöd till Somalia har under de senaste åren bland annat fokuserat på stöd till konflikt-hantering, demokratisk samhällsstyrning och förbättrad hälsovård. Till detta ska läggas ett omfattande humanitärt stöd. Det svenska biståndet till Somalia har bland annat resulterat i förstärkta konflikthaneringsmekanismer på lokal nivå, förbättrad samhällsstyrning på distriktsnivå, en interimskonstitution antagen i augusti 2012 samt förbättrad barn- och mödrahälsovård.

3. Verksamhet

Sveriges arbete i Somalia ska bidra till att uppnå de fem freds- och statsbyggande målen i New Deal¹ och principerna i New Deal om samarbete och ägarskap. Somaliskt ägarskap och givarsamordning ska vara hörnstenar i samarbetet. För att främja den sköra och ännu begränsade stabiliteten i landet samt konsolidera demokratin är det viktigt att resultat från den somaliska regeringens och det internationella samfundets arbete i landet snabbt kommer befolkningen till del.

Eftersom Somalia utgör en konfliktfylld och snabbt föränderlig miljö krävs flexibilitet inom biståndet. Den övergripande ansatsen för att nå resultat inom strategins områden ska vara långsiktigt stöd kombinerat med mindre katalytiska och i tid begränsade insatser. Ett konfliktkänsligt angreppssätt ska tillämpas vid utformningen av insatser i Somalia. På grund av den instabila miljön kommer insatserna att vara präglade av hög risk. Stor vikt ska därför läggas vid riskbedömning och riskhantering. Risker bör ses i ett helhetsperspektiv, vilket gör sammansättningen av insatsportföljen viktig. Risker bör spridas genom att kombinera insatser med olika grad av risk.

Inom ramen för Sveriges bistandsverksamhet i Somalia är det viktigt att använda den kompetens som finns hos den somaliska diasporan i omvärlden. Stöd ska därför ges till initiativ som resulterar i att fler personer från den somaliska diasporan bidrar till att möta behov hos somaliska myndigheter, institutioner, företag och i det somaliska samhället i stort. Samarbete med exempelvis likasinnade länder, internationella organisationer eller somaliska diasporamekanismer ska övervägas. Fokus bör vara att kostnadseffektivt och resultatriktat snabbt främja ett större deltagande av den somaliska diasporan i uppbyggnaden av Somalia.

Sveriges mervärde, som kan kombinera långsiktigt programbaserat stöd med katalytiska insatser, ska utnyttjas i verksamheten. Sverige ska verka för en sammanhållen och effektiv EU-politik. Häri ingår att Sverige bör

delta i EU:s biståndssamordning och EU-gemensam programmering när detta blir aktuellt i syfte att bidra till ökad biståndseffektivitet. Sverige ska om möjligt ansluta sig till den "Compact" som Somalia i enlighet med principerna i New Deal planerar att upprätta med ett flertal givare. I strävan att uppnå biståndseffektivitet ska Sverige genom ett aktivt deltagande främja en väl samordnad insats från de FN-organ som arbetar i Somalia.

Område 1: Mänsklig säkerhet och försörjning

Det svenska biståndet till Somalia ska främja insatser för konfliktthantering och försoning. Förbättrad mänsklig säkerhet är en förutsättning för att kunna stärka den somaliska befolkningens motståndskraft mot nya konflikter. Utöver närvaron av Afrikanska unionens militära styrka och somaliska säkerhetsstyrkor upprätthålls säkerheten i landet främst av lokalt etablerade konfliktthanterings- och försoningsmekanismer. Kvinnors deltagande och inflytande i konfliktthantering ska särskilt främjas. På detta resultatområde ska långsiktiga insatser kompletteras med mindre, snabbt genomförda och katalytiska insatser där ett innovativt arbetssätt kan krävas.

Sverige ska också främja skapandet av fler försörjningsmöjligheter. En högre sysselsättningsgrad är viktig för säkerheten i Somalia och för att öka befolkningens motståndskraft mot nya kriser och konflikter. Den enorma arbetslösheten bland unga, cirka 70 procent, ökar riskerna för att väpnade militära grupper och kriminella aktörer knyter till sig framför allt unga män. I dagsläget är boskapsskötsel en huvudförsörjning för mer än hälften av befolkningen, men återkommande torka, översvämningar samt överbetning och klimatförändringar gör att nya hållbara försörjningsmöjligheter måste sökas. Insatserna för fler arbetstillfällen ska företrädesvis vara kopplade till informations- och kommunikationsteknologi, miljö- och klimatfrågor samt insatser som syftar till att avvärja, demobilisera och återintegrera soldater i samhället. Innovativt stöd till företagande i Somalia, med fokus på entreprenörskap för kvinnor och ungdomar, ska eftersträvas.

¹ Mål 1. Inkluderande politik – att arbeta för inkluderande politiska- och konfliktlösningar.

Mål 2. Säkerhet – att etablera och stärka säkerheten för folket.

Mål 3. Rättvisa – att ta itu med orättvisor och att öka människors tillgång till rättvisa.

Mål 4. Ekonomisk bas – att skapa arbetstillfällen och förbättra levnadsbetingelserna.

Mål 5. Inkomster och service – att öka och hantera de allmänna inkomsterna och bygga kapacitet för en rättvis och ansvarfull fördelning av det allmännas stöd till medborgarna.

Område 2: Hälsa och jämställdhet

Att Somalia har en av världens lägsta medellivslängder (50,7 år), är starkt kopplat till den höga spädbarnsödligheten (nästan 20 procent bland nyfödda) och den höga mödradödligheten. Sverige ska därför bidra till att fler förlossningar i Somalia sker med hjälp av utbildad personal och att fler barn vaccineras. Detta förutsätter ett stärkt hälso- och sjukvårdssystem.

Brist på vatten och fungerande sanitet är också en av huvudorsakerna till den låga medellivslängden och den höga barna- och mödradödligheten. Sverige ska därför bidra till att fler personer i befolkningen får tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet.

Våldet mot kvinnor är mycket utbrett i Somalia och därför ska Sverige bidra till insatser som minskar det könsrelaterade våldet. Könsstympning är extremt utbredd och ett stort antal flickor dör till följd av ingreppet. Sverige ska bidra till att fler lokala samhällen tar avstånd från könsstympning.

Område 3: Demokrati och mänskliga rättigheter

Demokratin i Somalia är skör, ojämnt fördelad regionalt och har stora brister. Bristen på en demokratisk konstitution samt demokratiska, legitima och fungerande institutioner är närmast total i södra/centrala Somalia, och detta är centrala faktorer för landets sårbarhet och konstanta återfall i konflikt. Att demokratin förstärks är en förutsättning för en fredlig utveckling i landet. Sverige ska stödja insatser som stärker demokratin och de lokala och nationella institutionernas kapacitet att tillhandahålla tjänster. På detta område kan en rad insatser övervägas, bland annat stöd till konstitutionsprocessen, stärkt offentlig finansiell styrning, valprocesser, stärkt utbildning för folkvalda och katastrofhantering.

Respekten för mänskliga rättigheter åsidosätts ofta, särskilt för kvinnor, barn och minoriteter. Kunskapen om de mänskliga rättigheterna är svag överlag och Sverige ska bidra till verksamhet som ökar kunskapen om

mänskliga rättigheter och möjligheten att utkräva dessa. I stora delar av landet är organisationer som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter få och svaga och deras aktivister hotas. Medierna spelar en viktig roll för demokratisering. Journalister lever dock under stora säkerhetshot, möjligheter till utbildning är små och yttrandefriheten respekteras inte alltid av myndigheterna. Därför ska Sverige bidra till att stärka förutsättningarna för pressfrihet och mediernas oberoende i Somalia.

Kvinnor och flickor är diskriminerade och marginaliserade i alla aspekter av det somaliska samhället och de har små möjligheter att utöva sina rättigheter. Även rättssäkerheten har påtagliga brister och användningen av sharialagar och klanbaserad representation har nästan helt uteslutit kvinnor från politiska och rättsliga strukturer. Sverige ska bidra till att stärka kvinnors egenmakt.

För att kunna bidra till statsbyggnad, stabilitet och ge ökad legitimitet till den federala regeringen och regionala förvaltningar ska breda stödformer övervägas. Dessa ska i så stor utsträckning som möjligt ägas och drivas av den somaliska regeringen men samtidigt upprätthålla en internationell standard.

4. Uppföljning

Formerna för uppföljning framgår av regeringens riktlinjer för resultatstrategier inom Sveriges internationella bistånd.